

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Wilcze Gardło

Kod krajobrazu: 24-341.13-149

Położenie administracyjne: Gmina Gliwice, Powiat Gliwice

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Wilcze Gardło, Boisko sportowe. Zachowane czytelne założenie urbanistyczne miasta-grodu. (fot. Bartłomiej Szypuła)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Wilcze Gardło
ID	261
Kod krajobrazu	24-341.13-149
Typ, podtyp krajobrazu	10c - Obszary zabudowy mieszkaniowej
Typ rzeźby terenu*	B - Krajobrazy faliste
Kod mezoregionu*	341.13
Nazwa mezoregionu*	Wyżyna Katowicka
Typ krajobrazu naturalnego*	Nizin
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Peryglacjalne: równinne i faliste
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.3.1.r
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Gliwicko-Knurowski
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	16
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Grąd subkontynentalny, odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga
Kod regionu historyczno-kulturowego*	I.E.8
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Konurbacja katowicka, region przemysłowy
Położenie administracyjne	Gmina Gliwice, Powiat Gliwice
Powierzchnia (ha)	64,87

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - wielkomiejski, obszary zabudowy mieszkaniowej obejmujący układ historyczny osiedla Wilcze Gardło (obecnie dzielnica Gliwic).

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na unikalne założenie urbanistyczne z 1936 r. powstałe w specyficznych uwarunkowaniach politycznych i ideologicznych (relikt epoki nazistowskiego budownictwa), wpisujące się jednocześnie w koncepcję "miasta ogrodu", cechujące się harmonijną linią zabudowy i zadowalającym stanem technicznym widocznych elementów historycznego osiedla.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Duży udział zieleni przydomowej, parkowej i cmentarnej.

Walory kulturowe

W założeniu było to małe, samowystarczalne osiedle, o centralnie położonym stadionem, wokół którego rozplanowane są małe dwukondygnacyjne domy jednorodzinne o bardzo prostej architekturze, z zabudowaniami gospodarczymi i niewielkimi ogrodami przydomowymi. Osiedle wpisywało się w koncepcję osiedla-ogrodu. Osiedla mieszkaniowe miały odpowiadać "narodowosocjalistycznym wymogom kultury życia i mieszkania" i zasiedlane były przez nazistów i ich rodziny.

Fizjonomia krajobrazu

Projekt kompozycji urbanistycznej osiedla opierał się na głównej osi łączącej rynek i stadion sportowy, dopełniał go obwodnicowy układ ulic wraz z zabudową mieszkaniową przy ul. Krokusów, Begonii, Tulipanów, Frezji, Magnolii, Goździkowej, Bławatków i Azalii. Na osi głównej drogi dojazdowej do osiedla (obecna ul. Traktorzystów) zaprojektowano reprezentacyjny Dom Wspólnoty (Gemeinschaftshaus), pełniący funkcję budynku bramnego (krótka oś widokowa na niewielką dominantę budynku bramnego). Za bramą znajdował się rynek (obecny plac Jaśminu), którego pierzeje tworzą budynki wielorodzinne z lokalami usługowymi na parterze. Oś kompozycyjna osiedla zaczyna się od drogi dojazdowej z Gliwic (ul. Traktorzystów) do osiedla i prowadziła poprzez Dom Wspólnoty (Gemeinschaftshaus), miejsce zebrań mieszkańców, pełniący funkcję budynku bramnego. Oś wiedzie przez rynek i ulicę Orchidei (jedyna ulica z zabudową szeregową z mieszkaniami przeznaczonymi dla nauczycieli) i kończyła się na stadionie, za którym zlokalizowano cmentarz. Zwarta zabudowa Wilczego Gardła widoczna jest od strony północnej z ciągu widokowego (ul. Ceramików) oraz ul. Traktorzystów przez przedpole widokowe (pola uprawne z fragmentami zadrzewień i zabudowy).

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Zespół osiedla Wilcze Gardło. Park na centralnym placu (fot. Bartłomiej Szypuła)

ZDJĘCIE NR 2

Wilcze Gardło, ul. Krokusów. Zabudowa małych domów mieszkalnych. Dzielnica utrzymana w jednolitym stylu. (fot. Bartłomiej Szypuła)

ZDJĘCIE NR 3

Wilcze Gardło, Boisko sportowe z otaczającymi domami (fot. Bartłomiej Szypuła)

ZDJĘCIE NR 4

Zespół osiedla Wilcze Gardło. Duży udział zieleni. (fot. Bartłomiej Szypuła)

ZDJĘCIE NR 5

Wilcze Gardło, ul. Magnolii. Czytelne założenie urbanistyczne (fot. Bartłomiej Szypuła)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

